

**UCHWAŁA NR III/28/2024
RADY POWIATU W LUBACZOWIE**

z dnia 24 czerwca 2024 r.

**w sprawie wprowadzenia zmian w uchwale nr LXI/449/2023 Rady Powiatu
w Lubaczowie z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu
Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i pkt 4, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz.107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424,) Rada Powiatu w Lubaczowie uchwala, co następuje:

§ 1.

W uchwale nr LXI/449/2023 Rady Powiatu w Lubaczowie z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 oraz załączniku do uchwały, występujące w różnej liczbie i różnym przypadku określenie w nazwie programu: „oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej”, zastępuje się użytym w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku określeniem: „i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej”.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Lubaczowie oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY

mgr Marta Tabaczek

**UCHWAŁA NR LXI/449/2023
RADY POWIATU W LUBACZOWIE**

z dnia 28 grudnia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony
Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i pkt 4, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, Dz.U. z 2023 r. poz. 572) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249, Dz.U. z 2023 r. poz. 289, 535), Rada Powiatu w Lubaczowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała nr XXIX/257/2021 Rady Powiatu w Lubaczowie z dnia 28 stycznia 2021 r. sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Lubaczowie oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024.

Przewodniczący Rady

mgr Marta Tabaczek

Załącznik do Uchwały Nr LXI/449/2023
Rady Powiatu w Lubaczowie
z dnia 28 grudnia 2023 r.

**Powiatowy Program
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej
na lata 2024-2030**

Lubaczów 2023

Spis treści:

Wstęp	3
I. <u>UWARUNKOWANIE PRAWNE POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030</u>	5
II. <u>ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ</u>	6
1. Definicja przemocy domowej oraz specyfika zjawiska przemocy domowej.....	6
2. Przemoc wobec kobiety.....	8
3. Przemoc wobec dziecka.....	8
4. Przemoc wobec mężczyzny.....	9
5. Przemoc wobec osób starszych i/lub niepełnosprawnych.....	9
6. Konsekwencje doznawania przemocy.....	10
7. Rodzaje udzielanej pomocy osobom doznającym przemocy.....	10
8. Zespoły interdyscyplinarne.....	11
9. Grupa diagnostyczno-pomocowa.....	12
10. Procedura „Niebieskie Karty”.....	13
11. Działania realizowane wobec sprawcy przemocy.....	14
12. Zjawisko przemocy domowej w dokumentach prawnych.....	15
III. <u>DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE LUBACZOWSKIM</u>	18
IV. <u>ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ</u>	33
1. Rodzaje zadań powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.....	33
2. Kierunki działania w obszarze przemocy domowej.....	34
3. Zasoby instytucjonalne powiatu.....	34
V. <u>ZAŁOŻENIA PROGRAMU</u>	38
1. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	38
2. Zadania Programu.....	48
3. Realizatorzy Programu.....	48
4. Zakładane rezultaty Programu.....	48
5. Adresaci Programu.....	49
6. Finansowanie Programu.....	49
7. Monitoring i ewaluacja Programu.....	49
Zakończenie	51
Spis tabel	52
Spis wykresów	52
Bibliografia	53

Wstęp

Przemoc domowa jest jednym z najważniejszych problemów społecznych współczesnego świata, wpływającym destrukcyjnie nie tylko na ofiarę przemocy, ale i na jego całą rodzinę. Przemoc domowa jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków. Przemoc występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, statusu społecznego czy sytuacji materialnej. Większość ofiar przemocy stanowią kobiety, w dalszej kolejności kategorii osób, których płeć nie jest uwzględniana min.: małoletni, osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Zdarza się, że ofiarami przemocy są także mężczyźni. Szczególna ochrona i wsparcie powinna być dedykowana dzieciom, zarówno doznającym przemocy domowej, jak i będącym świadkami przemocy.

Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno stanowić priorytet każdego państwa, którego zadaniem jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych.

Podstawowym dokumentem gwarantującym każdemu człowiekowi nietykalność osobistą i cielesną jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. *„nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”*. Kolejny – *„każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”* (art. 47). Konstytucja gwarantuje każdemu człowiekowi prawa do szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją, gwarantuje mu prawo do opieki i pomocy władz publicznych w przypadku gdy jest pozbawione opieki rodzicielskiej *„Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka”* (art. 72). Ponadto art. 33 Konstytucji wskazuje, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.¹

Szczególnym dokumentem prawnym, który określa zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 r., z późn. zm.).

Opracowanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 stanowi realizację zapisów ww. ustawy. Program został opracowany w oparciu o aktualnie obowiązujące akty prawne i jest spójny z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim.

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.

Celem głównym Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest **„Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie częstotliwości występowania zjawiska przemocy w powiecie lubaczowskim”**.

Program w swoich zamierzeniach zakłada realizację celów szczegółowych i zadań odnoszących się do przeciwdziałania przemocy domowej i ochronę jej ofiar przez instytucje i organizacje działające w tym zakresie na terenie powiatu lubaczowskiego.

Zaplanowane w Programie działania są kontynuacją podjętych działań Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

Program składa się:

- 1) z części przedstawiającej uwarunkowania prawne Programu;
- 2) z części opisowej, w której zawarto podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy domowej i metod przeciwdziałania temu zjawisku;
- 3) diagnozy zjawiska przemocy domowej w powiecie lubaczowskim;
- 4) z części opisowej zadań powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej ;
- 5) opisu realizacji i założeń Programu.

I. UWARUNKOWANIE PRAWNE POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030

Działania ujęte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Lubaczowskim na lata 2024-2030, realizowane będą w oparciu o obowiązujące akty prawne, a w szczególności:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
- 2) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 r., z późn. zm.);
- 3) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, z późn. zm.);
- 4) ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1375, z późn. zm.);
- 5) ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 127, z późn. zm.);
- 6) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.);
- 7) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165, z późn. zm.);
- 8) ustawę z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 171, z późn. zm.);
- 9) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2023r., poz. 571);
- 10) ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1526, z późn. zm.);
- 11) Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
- 12) Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim.

II. ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Definicja przemocy domowej oraz specyfika zjawiska przemocy domowej

Przemoc domowa – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.²

Przez osobę doznającą przemocy domowej – należy rozumieć:

- 1) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 2) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- 3) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- 4) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 5) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 6) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 7) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- 8) małoletniego

– wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Osobą doznającą przemocy domowej jest także małoletni będący świadkiem przemocy domowej wobec w/w osób.

Osoba stosująca przemoc domową – jest osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec w/w osób doznających przemocy domowej.

²Art. 2 ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 r., z późn. zm.)

Świadek przemocy domowej – jest to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Rodzaje przemocy:

- 1) fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej;
- 2) psychiczna - naruszenie godności osobistej;
- 3) seksualna - naruszenie intymności;
- 4) ekonomiczna - naruszenie własności;
- 5) zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.³

Cechy przemocy:

- 1) jest to proces, nie pojawia się zniemacka, jest cykliczna;
- 2) ma tendencję do powtarzania się, eskaluje, nie zatrzymana przybiera na sile;
- 3) toczy się w wymiarze dominacja – uległość;
- 4) nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka;
- 5) przejawia się w różnych formach.

Cykle przemocy:

Przemoc ma charakter cykliczny. Akt przemocy wobec osoby bliskiej bardzo rzadko jest incydentem jednorazowym. Agresywne zachowania nasilą się wraz z upływem czasu, zarówno pod względem intensywności, jak i częstotliwości. Osoba doznająca przemocy bez pomocy z zewnątrz bardzo rzadko jest w stanie sama ją przerwać. Spowodowane jest to brakiem wiary w możliwość samoistnej zmiany zachowania sprawcy przemocy. Cykle przemocy zwykle przebiegają w trzech następujących po sobie fazach:

- 1) w fazie „*narastającego napięcia*” następuje wzrost napięcia i natężenie sytuacji konfliktowej;
- 2) w „*fazie ostrej przemocy*” (wybuch gniewu i wyładowania agresji) osoba poszkodowana skłonna jest do szukania pomocy, jednakże bez należytego wsparcia wycofuje się ze swoich działań w następującej później;
- 3) „*fazie miodowego miesiąca i skruchy*” i ze strony sprawcy, okazywanego przez niego żalu. Brak specjalistycznej pomocy powoduje nawrót przemocy spowodowanej ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy „miodowego miesiąca”, wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają „fazy napięcia i gwałtownej przemocy”. To co kiedyś było w fazie „miodowego miesiąca” - przyjemności, przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie „faza miodowego miesiąca” zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.⁴

³Rodzaje przemocy: www.niebieskalinia.pl.

⁴Fazy przemocy w rodzinie: www.niebieskalinia.pl.

Przemoc ukierunkowana jest głównie w stosunku do osób słabszych fizycznie, psychicznie o niskim poczuciu własnej wartości i uzależnionych od sprawcy. Ofiarami przemocy najczęściej zostają dzieci i kobiety. Jednakże coraz częściej zdarza się, że ofiarami przemocy stają się również mężczyźni. Szczególnie narażone na ataki przemocy są również osoby niepełnosprawne i ludzie w podeszłym wieku. Bardzo często przemoc związana jest ze spożywaniem przez sprawcę alkoholu lub innych substancji odurzających.

2. Przemoc wobec kobiety

Najliczniejszą grupę ofiar przemocy domowej stanowią kobiety. Kobieta żyjąca ze sprawcą najczęściej jest zależna od niego pod względem ekonomicznym. Często tłumaczy zachowanie partnera jego nastrojem, przykrościami, których doznał na przykład w pracy lub przeżyciami z jego dzieciństwa. Przestraszona, z poczuciem własnej niemocy i bezwartościowości z głębokim przeświadczeniem, że zasługuje na to, co ją spotyka, uważa, że nie ma wyjścia z sytuacji. Jednakże z drugiej strony nie może znieść dłużej agresji partnera, szybko tłumaczy sobie, że to ostatnie pobicie. Wstydzi się mówić o swoim związku i sposobie traktowania jej przez partnera. Krańcowo zależna emocjonalnie od partnera nie wyobraża sobie życia poza związkiem, ale też nie wyobraża sobie dalszego życia z nim. Kobieta będąca ofiarą przemocy może być również niezdolna do samoobrony w sytuacji, gdy jest chora, ciężarna, niepełnosprawna fizycznie, upośledzona umysłowo czy chora psychicznie. Możemy wyróżnić następujące formy przemocy wobec kobiet:

- 1) przemoc fizyczna;
- 2) przemoc psychiczna/emocjonalna;
- 3) przemoc seksualna;
- 4) przemoc materialna/ekonomiczna.

3. Przemoc wobec dziecka

Coraz częściej można zauważyć, że w rodzinach, gdzie występuje przemoc wobec matki, ma miejsce także przemoc wobec dziecka. Przemoc wobec dzieci ma konsekwencje nie tylko bezpośrednie i fizyczne, lecz także długofalowe i dotykające wielu obszarów życia dziecka.⁵

Doświadczenie przemocy domowej stanowi często przyczynę powielania agresywnych zachowań w relacjach z innymi. Przemoc wobec dziecka ze strony najbliższych pomijając obrażenia cielesne powoduje zaburzenie poczucia bezpieczeństwa i zaufania. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb nie pozostaje bez znaczenia dla dalszego rozwoju młodego człowieka, może być jednocześnie przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Istnieje również duże ryzyko powielania przez najmłodszych zachowań przemocowych w dorosłym życiu, zaś brak właściwej reakcji na przemoc potęguje ją i utrwala.

Nie bez znaczenia dla rozwoju postaw agresywnych, oprócz środowiska rodzinnego czy szkolnego ważną rolę odgrywa grupa rówieśnicza. Grupy rówieśnicze uczą szeroko rozumianego współdziałania, dają poczucie bezpieczeństwa i przynależności. Stwarzają możliwość wymiany poglądów, ale równocześnie mogą zachęcać i dopingować do podejmowania zachowań ryzykownych, w tym agresywno - przemocowych.

⁵ Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka: www.yadda.icm.edu.pl.

4. Przemoc wobec mężczyzny

Zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają zbliżoną skłonność do stosowania przemocy, jednak mężczyźni w porównaniu do kobiet rzadziej przyznają się do faktu bycia ofiarą przemocy. W społeczeństwie wciąż panuje stereotyp silnego, twardego mężczyzny i słabszej, kruchej kobiety. Staje się to powodem zatajania przez mężczyzn faktów doznawania przemocy ze strony partnerek. Przemoc wobec mężczyzny częściej wiąże się z przemocą emocjonalną i psychicznym znęcaniem, rzadziej ma charakter fizyczny. Mężczyzna bywa poniżany, wyzywany, ośmieszany, kontrolowany, krytykowany, szantażowany i narażony na groźby ze strony kobiety. Pozostający w związkach małżeńskich mężczyźni –mający dzieci, są często straszni przez kobiety ograniczeniem lub całkowitą utratą kontaktu z dziećmi. Zdarza się, że kobiety nastawiają negatywnie dzieci wobec ojców, co wzbudza w nich lęki niszczy ich relacje z dziećmi. Krzywdzeni mężczyźni, rzadziej dochodzą swoich praw i szukają pomocy. Wstydzą się faktu pobicia przez partnerkę, ukrywają widoczne ślady i zaprzeczają, że przemoc może ich dotyczyć. Wynika to z braku świadomości społecznej powagi problemu przemocy w stosunku do mężczyzn. Co więcej, zdarza się, iż przemoc wobec mężczyzn jest nadal w wielu środowiskach tematem tabu. Mężczyzna będący ofiarą znęcania się psychicznego lub przemocy fizycznej ze strony partnerki, wzbudza zdziwienie i niedowierzanie otoczenia. Zamyka mu to drogę do uzyskania pomocy. W takim razie, przeciwdziałając przemocy domowej, która dotyka także mężczyzn, należy zwiększać świadomość społeczną oraz być gotowym na udzielenie pomocy także mężczyźnie w razie potrzeby. Należy również kłaść nacisk na zwiększenie troski o dobro mężczyzny sprzeciwiając się stereotypowemu postrzeganiu zarówno roli kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie.

5. Przemoc wobec osób starszych i/lub niepełnosprawnych

Przemoc wobec osób starszych jest definiowana przez World Health Organization (2009) jako „jednorazowy lub powtarzający się akt, stający się przyczyną zranienia lub niesie ze sobą ryzyko zranienia (bez względu czy jest to działanie intencjonalne czy też nie) osoby starszej, pozostającej w opiece opiekuna lub ze strony innych osób, pozostających w relacjach, które powinny zapewniać zaufanie, a w rzeczywistości są źródłem zranienia lub stresu dla osoby starszej”.⁶ Przemoc domowa wobec osób starszych występuje pod wieloma postaciami jak:

- 1) **krzywdzenie fizyczne** – występujące pod postacią: bicia, kopania, zadawania bólu, krepowania, wiązania itp.;
- 2) **krzywdzenie psychiczne/emocjonalne** – stosowanie gróźb słownych, infantylicyzacja (używanie „dziecięcej” mowy), poniżanie i inne działania mające na celu dehumanizację osoby, po to by wzbudzić w niej lęk przed próbą sprzeciwu i rozgniewaniem sprawcy przemocy;
- 3) **przemoc finansowa/ekonomiczna** – pozbawianie środków do życia, wymuszanie pieniędzy;

⁶Jaszczak –Kuźmińska D., Michalska D. Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu. Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA. Warszawa 2010.

- 4) **zaniedbanie** – najczęściej występująca forma przemocy, opiera się na zaniechaniu i poważnych uchybieniach ze strony opiekunów osoby starszej widocznych w odmowie zaspakajania potrzeb fizjologicznych, w tym brak pożywienia, wody, zapewnienia opieki higieny osobistej; psychicznych, tj. brak zapewnienia bezpieczeństwa, nie okazywanie szacunku, miłości – brak odpowiedniej opieki zdrowotnej, dostarczania leków;
- 5) **przemoc seksualna** – kontakty seksualne z osobami w podeszłym wieku, pojawiający się u seniorów lęk przed rozbieraniem, uszkodzenie narządów płciowych, choroby weneryczne, infekcje intymne.

6. Konsekwencje doznawania przemocy

Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody dla zdrowia psychicznego jak i fizycznego ofiary przemocy. Zachowania takie wynikają z „wyuczonej bezradności (PTSD)” rozwijającej się na bazie życiowych doświadczeń sięgających nawet dzieciństwa czy też z „zespołu stresu pourazowego”, którego stopień nasilenia objawów tj. izolacji, depresji, poczucia wyobcowania, niepokoju, nagłego wybuchu złości, gniewu jest uzależniony od nasilenia przemocy i występuje tym intensywniej im większe było zagrożenie życia i straty ofiary. U osób doznających przemocy domowej można również zauważyć efekt „Syndromu Sztokholmskiego”, jako szczególny rodzaj przywiązania powstającego w sytuacji, kiedy sprawca ma całkowitą władzę nad życiem ofiary.

Konsekwencje doznawania przemocy można podzielić na:

- 1) **konsekwencje fizyczne**, to zarówno te, które są efektem pobicia (złamania kończyn, siniaki, krwiaki), jak i różnego rodzaju dolegliwości zdrowotne (ból głowy, mięśni lub żołądka, nadciśnienie tętnicze, dolegliwości kardiologiczne, gastrologiczne, psychiatryczne lub neurologiczne itp.);
- 2) **konsekwencje emocjonalne**, do których zaliczyć można: obniżenie poczucia własnej wartości, silne poczucie winy, obniżony nastrój, poczucie osamotnienia, drażliwość, brak szacunku dla samej siebie, dolegliwości psychosomatyczne, zaburzenia snu, kłopoty z koncentracją, sięganie po alkohol i inne substancje psychoaktywne w celu poradzenia sobie z problemem przemocy itp.
- 3) **konsekwencje społeczne**, wycofanie się z kontaktów z innymi ludźmi, izolowanie się, trudności w funkcjonowaniu w pracy itp.⁷

7. Rodzaje udzielanej pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 2) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą

⁷Przeciwdziałanie przemocy: www.parpa.pl.

- doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej; zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 3) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
  - 4) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania⁸

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o dostępnych formach wsparcia.

8. Zespoły interdyscyplinarne

Ważną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy domowej odgrywają zespoły interdyscyplinarne.

Zespół interdyscyplinarny jest to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego zespołu. Zespoły te funkcjonują w ramach działalności miejskich lub gminnych ośrodków pomocy społecznej. Zespoły Interdyscyplinarne powoływane są do realizacji zadań ustawowych i ich celem jest przede wszystkim diagnozowanie problemu przemocy domowej, w dalszej kolejności działania zapobiegawcze, prewencyjne w środowiskach zagrożonych dewiacjami i patologią, a także podejmowanie interwencji w stosunku do osób dotkniętych przemocą. Jego funkcjonowanie określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

Skład zespołu to przedstawiciele:

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) organizacji pozarządowych;
- 7) kuratorzy sądowi.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną

---

⁸ Art. 3 ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 r., z późn. zm.)

służbę wojskową. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania zespołu interdyscyplinarnego:

- 1) integrowanie i koordynowanie działań w/w podmiotów;
- 2) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 3) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 4) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

9. Grupa diagnostyczno-pomocowa

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań, o których mowa w art. 9b ust. 8, powołuje się grupę diagnostyczno-pomocową. Grupę diagnostyczno-pomocową powołuje zespół interdyscyplinarny niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej.

Skład grupy diagnostyczno-pomocowej

W podstawowy skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi:

- 1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- 2) funkcjonariusz Policji.

Skład grupy może być poszerzany w zależności od potrzeb.

Zadania grupy diagnostyczno-pomocowej:

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-

- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
  - 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
  - 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
  - 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
    - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
    - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
  - 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

10. Procedura „Niebieskie Karty”

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. w art. 9d ust 1. przewiduje możliwość podejmowania interwencji w środowisku, w którym ma miejsce przemoc. Interwencja ta odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową.

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby, o których mowa w art. 9a ust. 11–11d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej.⁹

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.¹⁰

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku:

- 1) ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej;
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.¹¹

⁹ Art. 9d ust 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 r., z późn. zm.).

¹⁰ § 2. ust. 1 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023, poz. 1870).

¹¹ Art. 9h ust 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 r., z późn. zm.).

11. Działania realizowane wobec sprawcy przemocy

W systemie przeciwdziałania przemocy domowej niezwykle ważne jest – obok działań edukacji społecznej nt. zjawiska przemocy domowej i informacji o miejscach udzielania pomocy oraz ochrony i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej – prowadzenie oddziaływań w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Jednym ze skuteczniejszych sposobów wpływających na zmianę sprawców przemocy domowej jest ich udział w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programach psychologiczno-terapeutycznych. Ich opracowanie i realizacja to zadanie powiatu z zakresu administracji rządowej określone w art. 6 ust. 4 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową

Standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową obejmuje:

- 1) zmianę przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej;
- 2) powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy;
- 3) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych;
- 4) zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy;
- 5) wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania;
- 6) poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej;
- 7) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej;
- 8) uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- 9) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.¹²

Osobę stosującą przemoc domową, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

Programy korekcyjno-edukacyjne są prowadzone w formie spotkań indywidualnych lub grupowych. W szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającej porozumiewanie się na odległość.

¹² § 2 ust.1 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z 2023 r., poz. 1163)

Programy psychologiczno-terapeutyczne

Standard prowadzenia programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową obejmuje:

- 1) wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań;
- 2) zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych;
- 3) nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy;
- 4) nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością;
- 5) poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych;
- 6) nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy;
- 7) rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich;
- 8) pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania;
- 9) diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu;
- 10) wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.¹³

Osobę stosującą przemoc domową, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

Programy psychologiczno-terapeutyczne są prowadzone w formie spotkań indywidualnych i grupowych. W szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającej porozumiewanie się na odległość.

12. Zjawisko przemocy domowej w dokumentach prawnych

Problem przemocy domowej został przedstawiony w wielu dokumentach międzynarodowych i krajowych, które w szczególności zmierzają do przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dzieci oraz przemocy domowej, w tym m.in.:

Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ):

---

¹³ § 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1166)

- 1) Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.;
- 2) Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.;
- 3) Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 r. Rezolucja A/RES/48/104 Zgromadzenia Ogólnego ONZ;
- 4) Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 r.

Rady Europy:

- 1) Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy domowej z 26 marca 1985 r.;
- 2) Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 r.;
- 3) Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie;
- 4) Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z 30 kwietnia 2002 r.;
- 5) Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z 11 maja 2011 r.

Unii Europejskiej:

- 1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, s. 1);
- 2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, s. 2);
- 3) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, s. 1);
- 4) Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, s. 57).

Dokumentach krajowych:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- 2) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 r., z późn. zm.);
- 3) Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej;

- 4) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1375, z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny wykonawczy (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 127, z późn. zm.);
- 7) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.);
- 8) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165, z późn. zm.);
- 9) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 171);
- 10)ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2023r., poz. 571);
- 11) ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1526, z późn. zm.).

Dokumentach na szczeblu województwa:

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Dokumentach na szczeblu powiatu:

- 1) Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej;
- 2) Powiatowy Program Służący Działaniom Profilaktycznym w Zakresie Promowania i Wdrożenia Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową;
- 3) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubaczowskim.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE LUBACZOWSKIM

Powiat Lubaczowski zajmuje przygraniczne, północno-wschodnie tereny województwa podkarpackiego o powierzchni 1308 km². Od wschodu graniczy z Ukrainą od północy zaś województwem lubelskim (powiaty: Tomaszów Lubelski i Biłgoraj), od południa i zachodu z powiatami jarosławskim i przeworskim. Strukturę administracyjną powiatu tworzy 8 gmin: gmina miejska(miasto): Lubaczów, gmina miejsko-wiejska: Cieszanów, Oleszyce, Narol, gmina wiejska: Lubaczów, Horyniec Zdrój, Stary Dzików i Wielkie Oczy. Liczba mieszkańców powiatu 52 983,00.

Na terenie powiatu lubaczowskiego niepokojącym zjawiskiem jest występująca przemoc domowa. Skale tego problemu na terenie powiatu obrazują dane z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie, ośrodków pomocy społecznej (OPS) i Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Lubaczowie (OIK), oraz badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców powiatu w okresie od lipca do września 2023 r.

Działania podjęte przez Policję z powodu przemocy domowej:

Tabela 1. Działania podjęte przez Policję w latach 2020-2022 z powodu przemocy domowej.

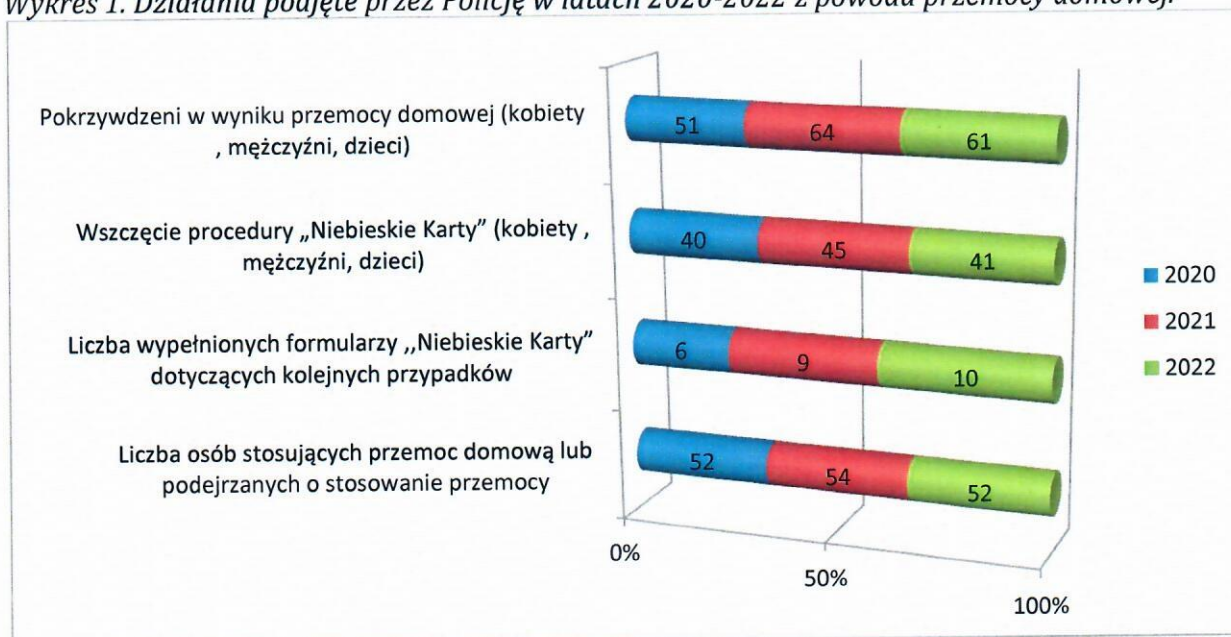
Lp.	Zakres danych	ROK									Razem
		2020			2021			2022			
		Płeć			Płeć			Płeć			
		K	M	D	K	M	D	K	M	D	
1.	Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej	40	6	5	51	6	7	50	4	7	176

2.	Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”	40	45	41	126						
3	Liczba formularzy dot. kolejnych przypadków przemocy	6	9	10	25						
4.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A” (ogółem)	46	54	51	151						
4.	Liczba osób stosujących przemoc lub podejrzanych o stosowanie przemocy, których postępowanie dotyczyło	4	47	1	2	52	0	2	50	0	158

Źródło: Zestawienie na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie.

Wykres 1. Działania podjęte przez Policję w latach 2020-2022 z powodu przemocy domowej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie.

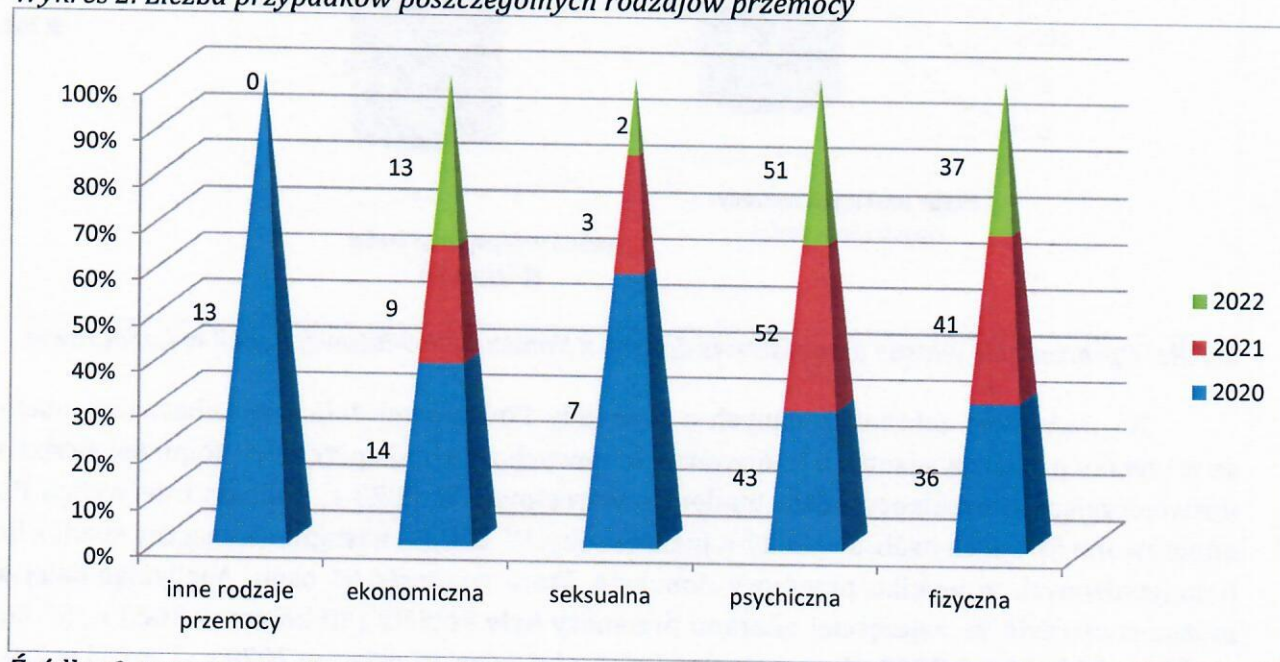

Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy.

Lp.	Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy	ROK			Razem
		2020	2021	2022	
1.	fizycznej	36	41	37	114
2.	psychicznej	43	52	51	146
3.	seksualnej	7	3	2	12
4.	ekonomicznej	14	9	13	36
5.	innego rodzaju przemocy	13	0	0	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie.

Wykres 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie.

Tabela 3. Liczba wydanych nakazów i zakazów przez Policję w związku z przemocą domową

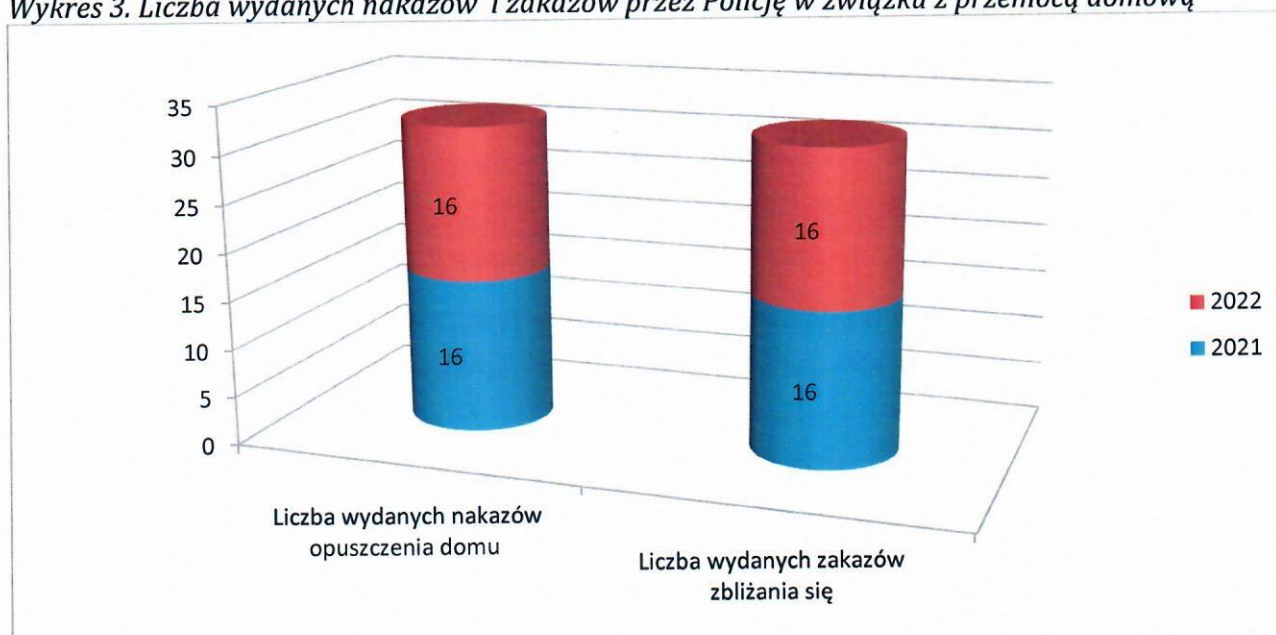
Lp.	Liczba wydanych nakazów i zakazów w związku z przemocą domową	Rok		Razem
		2021	2022	
Liczba wydanych nakazów ogółem		16	16	32
1.	W stosunku do kobiet	0	0	0
2.	W stosunku do mężczyzn	16	16	32

Liczba wydanych zakazów ogółem		16	16	32
1.	W stosunku do kobiet	0	0	0
2.	W stosunku do mężczyzn	16	16	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie

Wykres 3. Liczba wydanych nakazów i zakazów przez Policję w związku z przemocą domową

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie

Na podstawie zebranych danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaczowie ustalono, że w wyniku przeprowadzonych interwencji domowych z powodu przemocy domowej, liczba osób doświadczających przemocy miała tendencje wzrostową. W 2020 r. podczas interwencji Policji odnotowano 51 takich osób, a w 2021 r. już 64 osoby. W 2022 r. nastąpił nieznaczny spadek liczby pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej, która wyniosła 61 osób. Analizując dalej dane można stwierdzić, że najczęściej ofiarami przemocy były kobiety (40 kobiet w 2020 r., 51 kobiet w 2021r., 50 kobiet w 2022 r.), w następnej kolejności dzieci (5 dzieci w 2020 r., 7 dzieci w 2021 r., 7 dzieci w 2022 r.). Pokrzywdzonymi z powodu przemocy domowej zdarzali również się także mężczyźni (6 mężczyzn w 2020 r., 6 mężczyzn w 2021 r., 4 mężczyzn w 2022 r.). Najczęściej stosowaną przemocą, była przemoc psychiczna, której odnotowano łącznie w latach 2020-2022 - 146 przypadków, w następnej kolejności przemoc fizyczna, której odnotowano 114 przypadków. Najmniej stosowaną formą przemocy była przemoc seksualna, której odnotowano 12 przypadków. Odnotowano także 13 przypadków innych form przemocy. W wyniku przemocy domowej w 2020 r. Policja podczas interwencji wszczęła 40 razy procedurę „Niebieskie Karty”, a w 2021 r. już 45 razy. W 2022 r. liczba wszczętych procedur w stosunku do roku 2021 nieznacznie zmalała i wynosiła 41. Liczba wypełnionych formularzy dotyczących kolejnych przypadków w 2020 r. wynosiła 6 formularzy, w 2021 r. 9 formularzy, a w 2022 r. 10 formularzy. Ogółem w 2020 r.

wypełniono 46 formularze „Niebieska Karta – A”, w 2021 r. - 54 formularze, a w 2022 r. - 51 formularzy.

Liczba osób dotkniętych przemocą domową w poszczególnych gminach powiatu lubaczowskiego:

Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Miejskiej Lubaczów w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	10	0	3
2.	2021	19	0	13
3.	2022	15	0	17
Razem		44	0	33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lubaczowie.

Tabela 5. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Wiejskiej Lubaczów latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	21	2	0
2.	2021	22	2	0
3.	2022	13	0	0
Razem		56	4	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Lubaczowie.

Tabela 6. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Miejsko - Wiejskiej Narol w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	5	0	1
2.	2021	17	0	5
3.	2022	10	2	4
Razem		32	2	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Narolu.

Tabela 7. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Miejsko - Wiejskiej Cieszanów w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	5	2	5
2.	2021	18	7	6
3.	2022	14	2	0
Razem		37	11	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Cieszanowie.

Tabela 8. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Miejsko - Wiejskiej Oleszyce w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	3	2	2

2.	2021	5	1	2
3.	2022	9	0	13
Razem		17	3	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Oleszycach.

Tabela 9. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Stary Dzików w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	7	1	8
2.	2021	12	2	15
3.	2022	11	1	8
Razem		23	3	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Starym Dzikowie.

Tabela 10. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Horyniec-Zdrój w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	66	1	0
2.	2021	6	1	0
3.	2022	11	1	0
Razem		22	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Horyńcu-Zdrój.

Tabela 11. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Wielkie Oczy w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	10	1	4
2.	2021	8	0	1
3.	2022	7	1	1
Razem		25	2	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Wielkich Oczach.

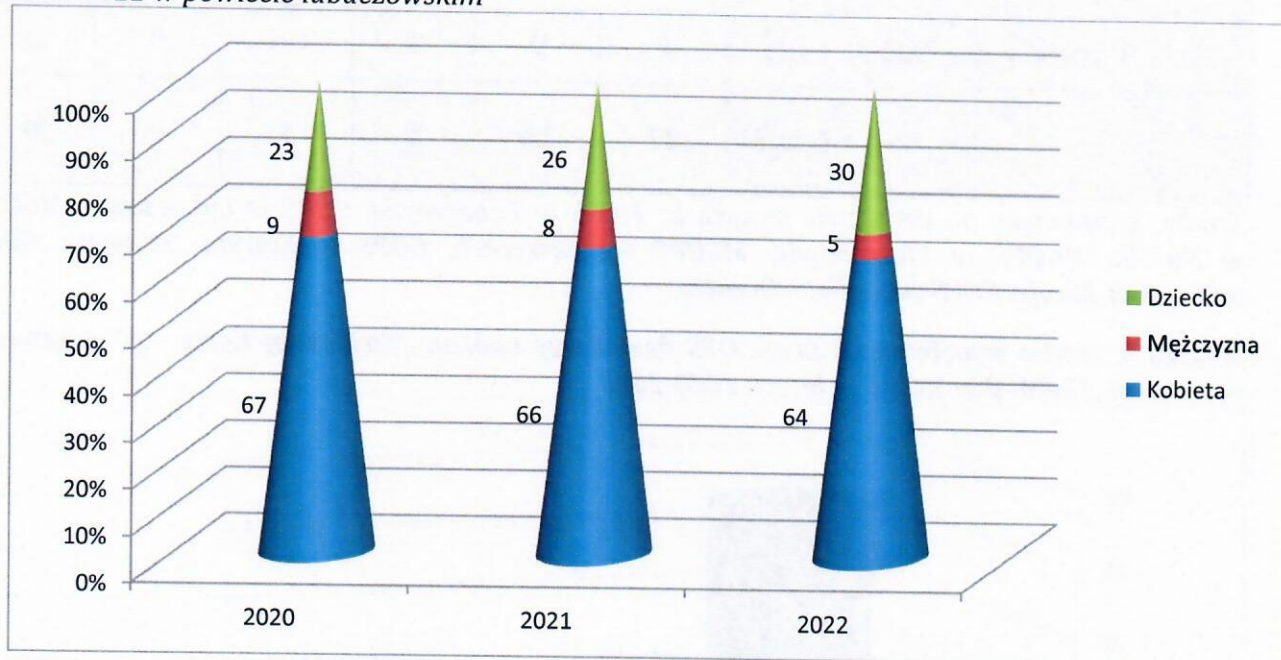
Tabela 12. Dane zbiorcze z OPS. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w latach 2020-2022.

Lp.	Rok	Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	2020	66	9	23
2.	2021	107	13	42
3.	2022	90	7	43
Razem		263	29	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MOPC w Lubaczowie, GOPS w Lubaczowie, MGOPS w Narolu, MGOPS w Cieszanowie, MGOPS w Oleszycach, GOPS w Starym Dzikowie, GOPS Horyńcu-Zdroju, GOPS w Wielkich Oczach.

Wykres 4. Dane zbiorcze z OPS. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w latach 2020-2022 w powiecie lubaczowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lubaczowie, GOPS w Lubaczowie, MGOPS w Narolu, MGOPS w Cieszanowie, MGOPS w Oleszycach, GOPS w Starym Dzikowie, GOPS w Horyńcu-Zdroju, GOPS w Wielkich Oczach.

Tabela 13. Liczba wypełnionych przez OPS formularzy ogółem „Niebieskiej Karty - A” w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022

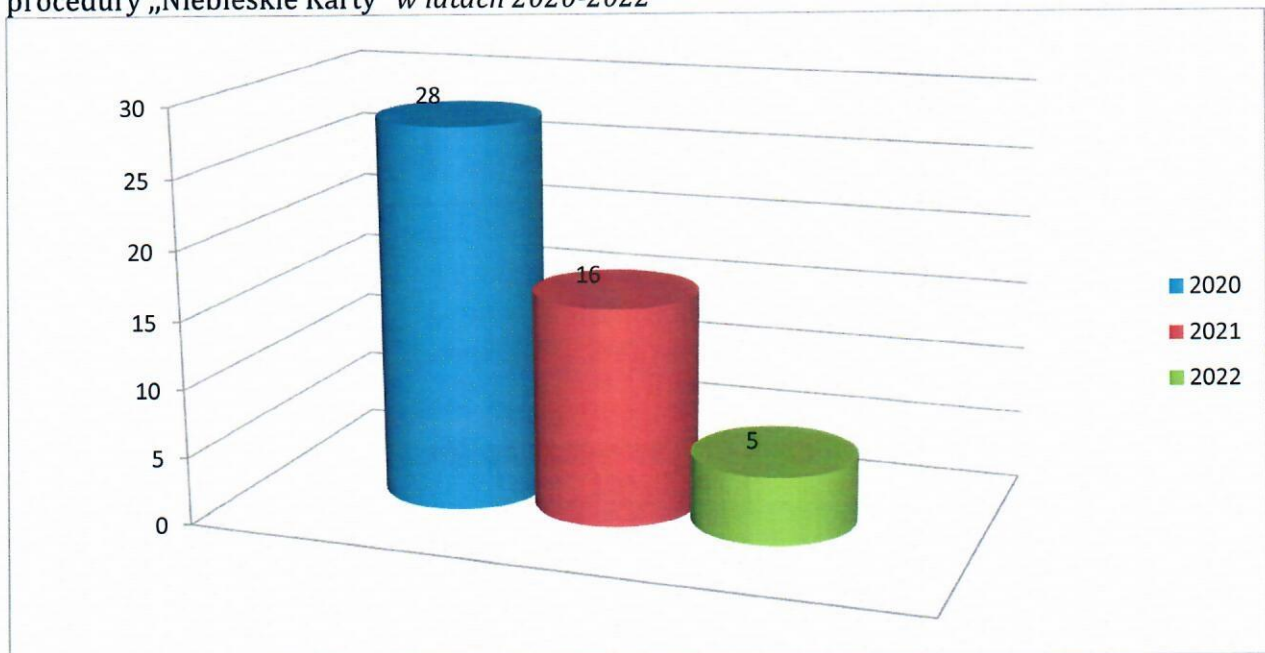
Lp.	Nazwa instytucji	Liczba wypełnionych formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty,,			Liczba wypełnionych formularzy dotyczących kolejnych przypadków		
		Rok			Rok		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022
1.	MOPS w Lubaczowie	2	2	0	0	0	0
2.	GOPS w Lubaczowie	18	3	0	0	0	0
3.	MGOPS w Narolu	0	2	3	0	0	0
4.	MGOPS w Cieszanowie	3	4	0	0	0	0
5.	MGOPS w Oleszycach	1	1	1	1	0	0
6.	GOPS w Starym Dzikowie	1	3	0	0	0	0

7.	GOPS w Horyńcu -Zdroju	2	1	0	0	0	0
8.	GOPS w Wielkich Oczach	0	0	1	0	0	0
Razem		27	16	5	1	0	0

Źródło. Zestawienie na podstawie danych z MOPS w Lubaczowie, GOPS w Lubaczowie, MGOPS w Narolu, MGOPS w Cieszanowie, MGOPS w Oleszycach, GOPS w Starym Dziłkowie, GOPS w Horyńcu-Zdroju, GOPS w Wielkich Oczach.

Wykres 5. Liczba wypełnionych przez OPS formularzy ogółem „Niebieskiej Karty - A” w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu lubaczowskiego.

Tabela 14. Liczba utworzonych i pracujących grup roboczych w związku z przemocą domową w OPS-ach w latach 2020-2022

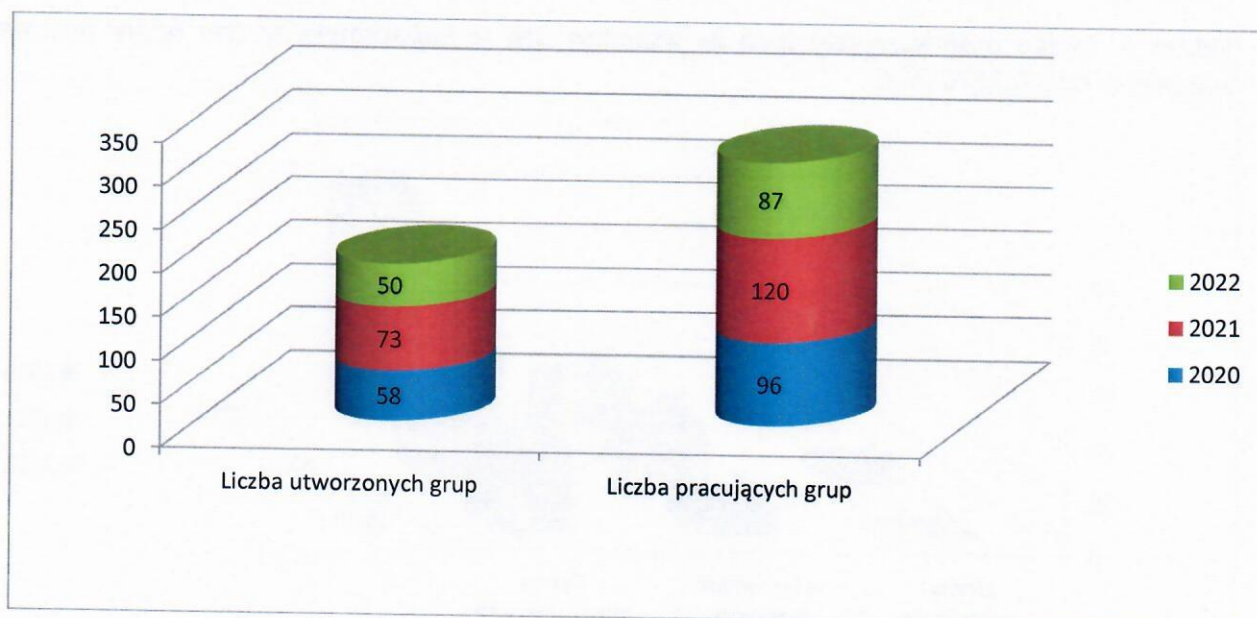
Lp.	Nazwa instytucji	Liczba utworzonych grup roboczych			Liczba pracujących grup roboczych		
		Rok			Rok		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022
1.	MOPS w Lubaczowie	10	8	9	11	20	8
2.	GOPS w Lubaczowie	18	14	6	23	24	13
3.	MGOPS w Narolu	5	5	6	23	16	12
4.	MGOPS w Cieszanowie	7	15	6	8	20	13

5.	MGOPS w Oleszycach	6	6	9	5	9	11
6.	GOPS w Starym Dzikowie	2	10	2	6	15	11
7.	GOPS w Horyńcu -Zdroju	2	7	7	8	7	11
8.	GOPS w Wielkich Oczach	8	8	5	12	9	8
Razem		58	73	50	96	120	87

Źródło. Zestawienie na podstawie danych z MOPS w Lubaczowie, GOPS w Lubaczowie, MGOPS w Narolu, MGOPS w Cieszanowie, MGOPS w Oleszycach, GOPS w Starym Dzikowie, GOPS w Horyńcu-Zdroju, GOPS w Wielkich Oczach.

Wykres.6 Liczba utworzonych i pracujących grup roboczych w związku z przemocą domową w OPS-ach w latach 2020-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z terenu powiatu lubaczowskiego,

Z uzyskanych danych od OPS wynika, że w latach 2020-2022 na terenie 8 gmin znajdowało się 400 osób dotkniętych przemocą domową. Najwięcej w 2021 r -162 osoby (w tym 107 kobiet, 42 dzieci, 13 mężczyzn), najmniej w 2020 r - 98 osób (w tym 66 kobiet, 23 dzieci, 9 mężczyzn). Liczba wypełnionych formularzy ogółem „Niebieskiej Karty A” przez OPS-y w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022 wyniosła ogółem 49. W latach 2020-2021 najwięcej formularzy ogółem „Niebieskiej Karty A” w ramach procedury „Niebieskie Karty” wypełniono przez GOPS w Lubaczowie -21 formularzy, najmniej, przez GOPS w Wielkich Oczach -1 formularz. Najwięcej grup roboczych powstało w 2021 r-73 grupy, najmniej w 2022 r.-50 grup. Najwięcej pracujących grup roboczych odnotowano w 2021 r. -120 grup, najmniej w 2022 r. – 87 grup.

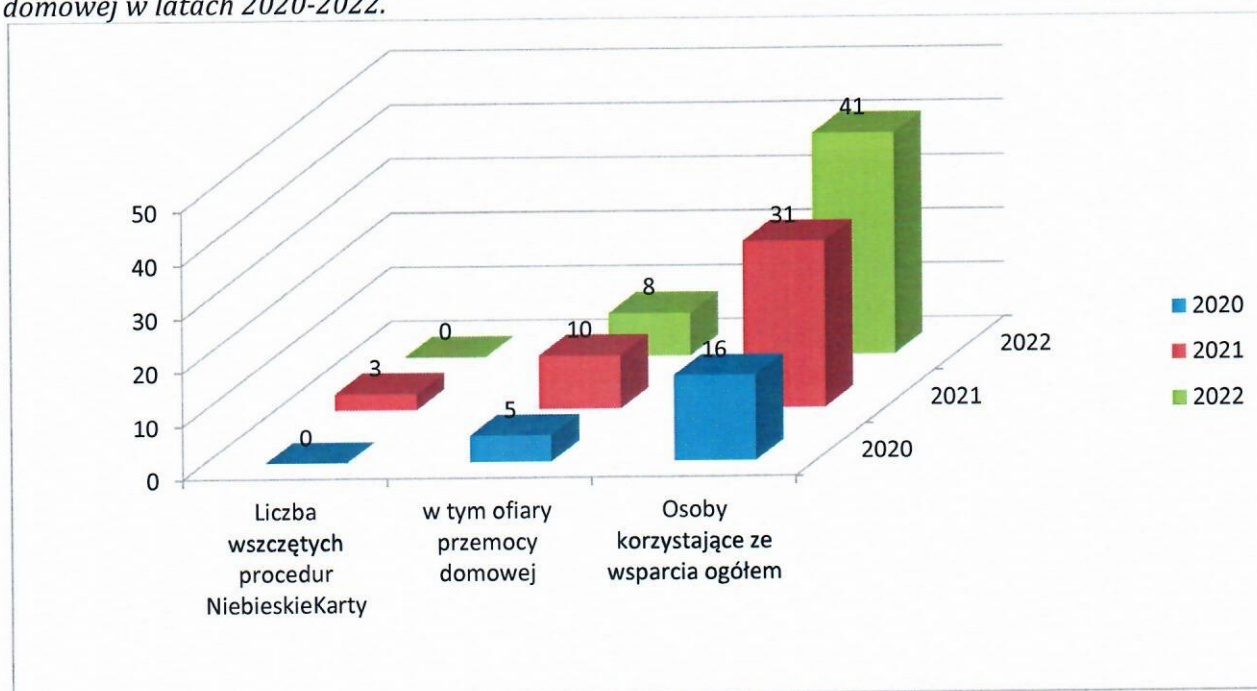
Liczba osób korzystających ze wsparcia OIK w Lubaczowie, w tym ofiary przemocy domowej i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w latach 2020-2022:

Tabela 15. Liczba osób korzystających ze wsparcia OIK w Lubaczowie, w tym ofiary przemocy domowej w latach 2020-2022.

Zakres danych	Rok		
	2020	2021	2022
Osoby korzystające ze wsparcia ogółem	16	31	41
w tym: ofiary przemocy domowej	5	10	8
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	0	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OIK w Lubaczowie

Wykres 7. Liczba osób korzystających ze wsparcia OIK w Lubaczowie, w tym ofiary przemocy domowej w latach 2020-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OIK w Lubaczowie.

Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy:

OIK działający przy PCPR w Lubaczowie, co roku kontynuuje realizację Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie pn. „Zaczynij wszystko od nowa ....”, którego początki sięgają lipca 2013 r. Do programu kwalifikowane są pełnoletnie osoby – sprawcy przemocy (w tym również z podejrzeniem stosowania przemocy). Osoby wytypowane do udziału w programie są zdrowe psychicznie oraz zachowują abstynencję od alkoholu i innych środków odurzających. Dodatkowym warunkiem przyjęcia osoby – sprawcy do

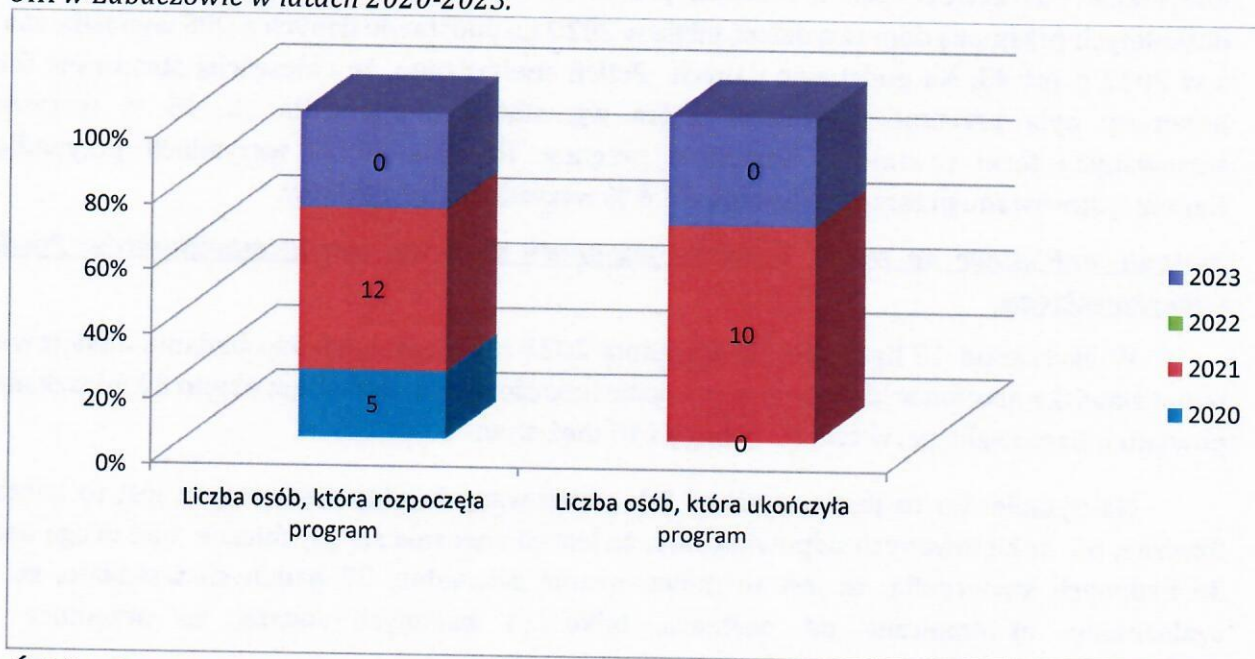
programu jest uznanie przez nią faktu stosowania przemocy domowej. Warunkiem ukończenia programu jest wymagana 80% frekwencja z wymaganych programowo 60 godzin zajęć grupowych. Poniższe zestawienie wskazuje na skalę liczbową realizacji programu przez OIK w Lubaczowie.

Tabela 16. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy przez OIK w Lubaczowie w latach 2020-2022.

Zakres informacji	Rok			
	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, która rozpoczęła program	5	12	0	7
Liczba osób, która ukończyła program	0	10	0	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Lubaczowie.

Wykres 8. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy przez OIK w Lubaczowie w latach 2020-2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OIK w Lubaczowie.

Na podstawie danych z OIK można stwierdzić, że liczba ofiar przemocy objętych wsparciem przez Ośrodek utrzymuje się na niepokojącym wysokim poziomie. W 2020 r. objęto wsparciem 5 ofiar przemocy domowej, w 2021 r. 10 ofiar przemocy domowej (w tym wszczęto 3 procedury „Niebieskie Karty”), a w 2022 r. 8 ofiar przemocy domowej.

Z przedstawionego powyżej zestawienia wynika, że do programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy zgłasza się bardzo mała liczba osób. W 2020 r. do programu zgłosiło się 5 osób, jednak realizacja została przerwana z powodu epidemii. W 2021 r.

do programu zgłosiło się 12 osób, z których ukończyło 10 osób, w 2022 r. nie realizowano programu z powodu braku chętnych. W 2023 r. do programu zgłosiło się 7 osób, z których ukończyło 5 osób.

Analizując dane zbiorowe można stwierdzić, że liczba osób doświadczających przemocy w powiecie utrzymuje się na niepokojącym wysokim poziomie.

Potwierdza to wciąż wysoka liczba wypełnionych na terenie powiatu formularzy „Niebieskich Kart - A” w ramach procedury „Niebieskie Karty”, która utrzymuje się na niepokojącym wysokim poziomie. W 2020 r. na terenie powiatu wypełniono ogółem 74 formularze „Niebieskich Kart -A”, w 2021 r. ogółem wypełniono 73 formularze „Niebieskich Kart -A”. W 2022 r. liczba wypełnionych formularzy „Niebieskich Kart -A” nieznacznie spadła i wyniosła 56. Z uzyskanych danych od OPS wynika, że w latach 2020-2022 na terenie 8 gmin znajdowało się 400 osób dotkniętych przemocą domową. Najwięcej w 2021 r. -162, najmniej w 2020 r. - 98 osób. Z uzyskanych danych przez OPS wynika, że najczęściej ofiarami przemocy w latach 2020-2023 były kobiety, które stanowiły ok. 66 % wszystkich ofiar przemocy, następnie dzieci ok. 27%. Najmniej ofiar przemocy było wśród mężczyzn, którzy stanowili ok. 7 % wszystkich pokrzywdzonych z powodu przemocy domowej. Niepokojący jest wzrost liczby dotkniętych przemocą domową dzieci, gdzie w 2020 na podstawie danych z OPS wynosiła ona 23, a w 2022 r. już 43. Na podstawie danych Policji stwierdzono, że najczęściej stosowaną formą przemocy była przemoc psychiczna, która wg. statystyk stanowiła ok. 45 % wszystkich stosowanych form przemocy. Następnie przemoc fizyczna 36 % wszystkich przypadków. Najmniej stosowano przemoc seksualną ok. 4 % wszystkich przypadków.

Badanie ankietowe na temat zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców Powiatu Lubaczowskiego:

W okresie od 18 lipca do 30 września 2023 r. przeprowadzono badanie ankietowe na temat zjawiska przemocy domowej w powiecie lubaczowskim. Badaniem objęto 80 mieszkańców powiatu lubaczowskiego, w tym 62 kobiety i 18 mężczyzn.

Na pytanie: **Co to jest przemoc?** 72 ankietowanych odpowiedziało, że jest to znęcanie fizyczne, 66 ankietowanych odpowiedziało, że jest to znęcanie się psychiczne nad drugą osobą, 36 badanych stwierdziła, że jest to molestowanie seksualne, 27 badanych wskazało, że jest uzależnienie ekonomiczne od partnera, tylko 21 badanych uważa, że przemocą jest zaniedbywanie.

Na pytanie: **Kto najczęściej stosuje przemoc domową?** 74 badanych odpowiedziało, że jest to mężczyzna, tylko 6 badanych wskazało, że jest to kobieta.

Na pytanie: **Kto najczęściej jest ofiarą przemocy domowej?** 62 badanych stwierdziło, że jest to kobieta, 26 badanych odpowiedziało, że dziecko, 3 badanych odpowiedziało, że mężczyzna.

Na pytanie: **Jaka jest najczęściej spotykana forma przemocy?** 74 badanych stwierdziło, że jest przemoc psychiczna, 72 badanych odpowiedziało, że jest to przemoc fizyczna, 28

badanych wskazało na przemoc ekonomiczną, 12 badanych odpowiedziało, że jest to cyberprzemoc. Tylko 9 badanych wskazało jako formę przemocy zaniedbywanie.

Na pytanie: **Czy zjawisko przemocy domowej jest zjawiskiem powszechnym w powiecie lubaczowskim?** 35 badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, 24 badanych odpowiedziało, że jest zjawiskiem często występującym, 5 badanych uznało, że przemoc jest zjawiskiem rzadkim lub bardzo rzadkim, 11 badanych stwierdziło, że przemoc jest zjawiskiem powszechnym.

Na pytanie: **Czy ofiary przemocy na terenie powiatu Lubaczowskiego mogą liczyć na pomoc?** 49 badanych odpowiedziało, że tak, 26 badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, 5 badanych odpowiedziało, że na terenie powiatu nie można liczyć na pomoc.

Na pytanie: **Z pomocy jakich instytucji mogą liczyć ofiary przemocy?** 50 badanych stwierdziła, że są to OPS-y, 41 badanych wskazała na Policję, 13 badanych wskazało na komisję rozwiązywania problemów alkoholowych i Ośrodek Interwencji Kryzysowej, 8 osób odpowiedziało, że ofiary przemocy mogą liczyć z pomocy szkoły, 7 badanych odpowiedziało, że z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, 5 badanych wskazało na prokuraturę, 2 badanych o pomoc zwróciłoby się do ośrodków zdrowia i Kościoła.

Przeprowadzane badanie potwierdza wysunięte wnioski z danych zebranych od instytucji działających w obszarze przemocy. Z przeprowadzonego badania wynika, że najczęściej ofiarą przemocy jest kobieta (78% badanych), a sprawcą przemocy mężczyzna (93% badanych). Najczęściej spotykaną formą przemocy jest przemoc psychiczna (93% badanych), później fizyczna (90% badanych), najrzadziej spotykaną formą przemocy jest zaniedbywanie (11% badanych). Najwięcej badanych zwróciłoby się o pomoc do OPS (63% badanych), najmniej badanych zwróciłoby się o pomoc do Kościoła i ośrodków zdrowia (3% badanych).

IV. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Rodzaje zadań powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej zadania przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 4) wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, oraz o ich ukończeniu.

Przeciwdziałanie przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania przemocy wobec dzieci:

- 1) działania z zakresu interwencji kryzysowej;
- 2) wsparcie i profesjonalna pomoc – rozwój oferty pomocowej dla ofiar przemocy;
- 3) oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc;
- 4) organizowanie i prowadzenie zajęć terapeutycznych dla ofiar przemocy (m.in. grupy wsparcia);

- 5) tworzenie zespołów interwencyjnych w szkołach na terenie powiatu lubaczowskiego;
- 6) dostarczanie społeczeństwu wiedzy o zjawisku przemocy oraz sposobach radzenia sobie z tym problemem;
- 7) propagowanie pozytywnych rozwiązań merytorycznych, organizacyjnych i prawnych związanych z przeciwdziałaniem przemocy;
- 8) motywowanie społeczności lokalnych, mass mediów, organizacji i instytucji do podejmowania działań na rzecz ofiar przemocy ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

2. Kierunki działania w obszarze przemocy domowej.

Kierunki podejmowanych działań skierowane do społeczności, kadry jednostek działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, zarówno na rzecz osób doznających przemocy domowej jak i sprawców przemocy domowej będą miały charakter:

- 1) profilaktyczny;
- 2) edukacyjny;
- 3) pomocowy;
- 4) wspierający.

Powyższe kierunki działań mają przyczynić się do skutecznego reagowania, ograniczania zjawiska przemocy jak również wytwarzania w społeczności lokalnej poczucia odpowiedzialności za przestrzeganie prawa, zasad i norm społecznych. Uświadomienia występujących zagrożeniach wynikających z przemocy i sposobach przeciwdziałania im oraz powstrzymać powielanie funkcjonujących stereotypów dotyczących zjawiska przemocy.

Spójność podejmowanych działań prowadzić będzie do osiągnięcia jak najwyższego poziomu celu głównego.

3. Zasoby instytucjonalne powiatu

W powiecie jest szereg instytucji udzielających pomocy osobom doznającym przemocy. W pierwszej kolejności możemy wyróżnić:

1) Policję

Zgodnie z głównym celem wynikającym z ustawy o Policji – jednostka ta powołana jest do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Głównymi kierunkami pracy policji powinno być ograniczenie zagrożenia stania się ofiarą przestępstwa lub wykroczenia. Do zadań Policji należy inicjowanie oraz organizowanie działań, których celem jest zapobieganie zjawiskom kryminogennym, popełnianiu przestępstw i wykroczeń. Struktura Policji w powiecie przedstawia się następująco:

- a) Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie;
- b) Komisariat w Oleszycach;

- c) Posterunek Policji w Cieszanowie;
- d) Posterunek Policji w Horyńcu-Zdroju;
- e) Rewir Dzielnicowych w Starym Dzikowie;
- f) Rewir Dzielnicowych w Wielkich Oczach.

2) ośrodki zdrowia

Do zadań podstawowej opieki zdrowotnej osobom dotkniętym przemocą możemy wyróżnić: udzielanie podstawowej pomocy medycznej, przeprowadzenie spokojnej rozmowy z ofiarą bądź świadkiem przemocy domowej, umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwość jej występowania, pokierowanie jej, gdzie może uzyskać pomoc, wydanie zaświadczenia lekarskiego o doznanych obrażeniach i poinformowanie osoby pokrzywdzonej o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty” i poinformowanie organów ścigania w przypadku podejrzenia przestępstwa.

Na terenie powiatu znajdują się następujące ośrodki zdrowia, które udzielają pomocy ofiarom przemocy:

- a) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubaczowie,
- b) Zakład Opieki Zdrowotnej R-36 sp. z o.o. w Lubaczowie,
- c) Przychodnia Rejonowa w Lubaczowie,
- d) Przychodnia Rejonowa w Oleszycach,
- e) Przychodnia Rejonowa w Cieszanowie,
- f) Punkt Zdrowia w Opace,
- g) Gminny Ośrodek Zdrowia w Starym Dzikowie,
- h) Gminny Ośrodek Zdrowia w Horyńcu - Zdrój,
- i) Gminny Ośrodek Zdrowia w Wielkich Oczach,
- j) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Łukawcu,
- k) Punkt Zdrowia w Krowicy Samej,
- l) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Rudzie Różanieckiej,
- m) Punkt Zdrowia w Płazowie,
- n) Punkt Zdrowia w Narolu,
- o) Centrum Medyczne Kormed sp. z o.o. sp. k. w Lubaczowie,
- p) NZOZ Lumed sp. z o.o., w Lubaczowie,
- q) NZOZ Przychodnia Zdrowia w Narolu,
- r) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Baszni Dolnej.

3) OPS z terenu powiatu lubaczowskiego

Na poziomie gmin działania związane ze wsparciem osób doznających przemocy wykonują ośrodki pomocy społecznej, które zgodnie z art. 7 pkt.7 ustawy o pomocy społecznej zobowiązane są do udzielania pomocy osobom i ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy domowej. W powiecie działa 8 OPS:

- a) MOPS w Lubaczowie,

- b) GOPS w Lubaczowie,
- c) MGOPS w Narolu,
- d) MGOPS w Cieszanowie,
- e) MGOPS w Oleszycach,
- f) GOPS w Starym Dzikowie,
- g) GOPS W Horyńcu-Zdroju,
- h) GOPS w Wielkich Oczach.

4) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie, jako jednostka organizacyjna powiatu, realizuje zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej a także rozporządzeń wykonawczych – mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny, zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym i dysfunkcjonalności rodzin.

5) Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lubaczowie

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lubaczowie działa w ramach struktur PCPR w Lubaczowie i swoim zasięgiem obejmuje obszar powiatu lubaczowskiego. Działalność Ośrodka skupia się na wypracowaniu skutecznych zasad współpracy pomiędzy różnymi instytucjami zajmującymi się zapobieganiem przemocy domowej. Głównym celem Ośrodka jest eliminacja zjawiska przemocy domowej, tj. znęcania się psychicznego, fizycznego oraz seksualnego wobec kobiet i dzieci na terenie powiatu lubaczowskiego oraz interwencja w losowych sytuacjach kryzysowych.

6) Sąd Rejonowy w Lubaczowie

W powiecie lubaczowskim znajduje się jeden Sąd Rejonowy w Lubaczowie. Sąd obejmuje swoim zasięgiem 8 gmin. Rozpatruje w pierwszej instancji większość spraw sądowych: cywilnych, karnych, rodzinnych i opiekuńczych, gospodarczych oraz prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. W strukturze Sądu Rejonowego w Lubaczowie funkcjonują kuratorzy sądowi, którzy realizują określone przez prawo zadania o charakterze: wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Głównym zadaniem kuratorów dla dorosłych jest pełnienie dozorów, kontrola zachowania skazanego w sprawach nieobjętych dozorem (na etapie postępowania wykonawczego), a kuratorów rodzinnych pełnienie nadzorów (na etapie postępowania rozpoznawczego i wykonawczego) i sporządzanie wywiadów środowiskowych - wstępnych diagnoz środowiskowych (na etapie postępowania rozpoznawczego lub wyjaśniającego) dot. sytuacji opiekuńczej małoletniego lub nieletniego.

Kuratorzy sądowi wykonujący orzeczenia karne, są ważnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy i ochrony osób pokrzywdzonych. Sprawując dozory nad skazanymi, mają bezpośredni wpływ na ich sytuację prawną (składanie wniosków w sprawie zmiany orzeczenia). Kuratorzy wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego oraz mogą wchodzić w skład grup roboczych. Uwzględniając, że grupy robocze są tworzone w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie, w indywidualnych przypadkach przewiduje się udział fakultatywny kuratora, uzależniony od realizacji przez niego w tej rodzinie dozoru lub nadzoru.

7) Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym i obejmuje ściganie z urzędu i ściganie na wniosek osoby pokrzywdzonej. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo, wyjaśnienia okoliczności czynu, zebrania i zabezpieczenia dowodów, ujęcia sprawcy.

W uzasadnionym przypadku prokurator może zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego, opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego o zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania.

Inne:

- 8) gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych;**
- 9) poradnie ds. uzależnień;**
- 11. Starostwo Powiatowe w Lubaczowie;**
- 10) placówki oświatowe (szkoły);**
- 11) organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny.**

V. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Cel główny i cele szczegółowe Programu.

Celem głównym Programu jest: „Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie częstotliwości występowania zjawiska przemocy w powiecie lubaczowskim”.

Cele szczegółowe:

- 1) Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą domową.
- 2) Podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadry pomocy społecznej i innych współpracujących z nimi podmiotów w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- 3) Zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doznających przemocy domowej.
- 4) Zwiększenie skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc domową.

Tabela 16. Cel szczegółowy 1

Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą domową						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła pomiaru wskaźnika
Opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy domowej.	PCPR w Lubaczowie (OIK)	-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie -OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek	-Środki własne samorządów -W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne	2024-2030	Liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy domowej	-Sprawozdania -Faktury za wykonanie materiałów inf. -Protokoły odbioru materiałów informacyjno-edukacyjnych

		<p>Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju)</p> <p>Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie</p> <p>-Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem”, Stowarzyszenie Aktywizacji i Pomocy Osobom z Różnymi Potrzebami Rozwojowymi „Roztoczańska Perspektywa”)</p>				
Regularne zamieszczanie informacji o zakresie świadczonej pomocy i wszelkich podejmowanych działaniach mających na celu zapobieganie przemocy na stronie internetowej ośrodka pomocy społecznej/powiatowego centrum pomocy rodzinie.	PCPR w Lubaczowie (OIK)	<p>-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie</p> <p>-OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju)</p>	<p>-Środki własne samorządów</p> <p>-W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS</p> <p>-Środki z budżetu państwa</p> <p>-Inne środki zewnętrzne</p>	2024-2030	<p>-Częstotliwość zamieszczonych informacji o zakresie świadczonej pomocy i wszelkich podejmowanych działaniach mających na celu zapobieganie przemocy na stronie internetowej OPS/PCPR oraz w prasie</p> <p>-Liczba zamieszczonych informacji o zakresie świadczonej pomocy i wszelkich podejmowanych działaniach mających na celu zapobieganie przemocy na stronie internetowej OPS/PCPR oraz w prasie lokalnej.</p>	-Wydruki ze stron internetowych OPS/PCPR/Policji,
Opracowanie i realizacja kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w szkołach	PCPR w Lubaczowie (OIK)	<p>-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie</p> <p>OPS z terenu powiatu lubaczowskiego -</p>	<p>-Środki własne samorządów</p> <p>-W ramach projektów konkursowych finansowanych</p>	2021-2030	<p>-Liczba opracowanych i zrealizowanych kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania</p>	<p>-Sprawozdania</p> <p>-Ankieta ex-post</p> <p>-Dokumentacja zdjęciowa</p>

w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktem.		<p>OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju),</p> <p>Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie</p> <p>-Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem”, Stowarzyszenie Aktywizacji i Pomocy Osobom z Różnymi Potrzebami Rozwojowymi „Roztoczańska Perspektywa”)</p>	<p>przez MRiPS oraz EFS</p> <p>-Środki z budżetu państwa</p> <p>-Inne środki zewnętrzne</p>		<p>przemocy w szkole w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktem.</p> <p>-Liczba uczniów objętych wsparciem w ramach kampanii edukacyjnych</p>	
--	--	---	---	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17. Cel szczegółowy 2

Podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadry pomocy społecznej i innych współpracujących z nimi podmiotów w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła pomiaru wskaźnika
Organizowanie warsztatów i szkoleń, superwizji dla osób	PCPR w Lubaczowie (OIK)	- OPS z terenu powiatu lubaczowskiego -	-Środki własne samorządów	2024-2030 (od maja do końca grudnia)	-Liczba zorganizowanych warsztatów i szkoleń dla	-Sprawozdania -Listy obecności

zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej.		(Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju) - Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie - Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem”, Stowarzyszenie Aktywizacji i Pomocy Osobom Różnymi Potrzebami Rozwojowymi „Roztaczańska Perspektywa”)	-W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne	każdego roku)	osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej. -Liczba osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej. uczestniczących w szkoleniach i warsztatach	-Ankieta ex-post -Dok. Zdjęciowa - akty/rachunki za
--	--	--	---	---------------	--	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Cel szczegółowy 3

Zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doznających przemocy domowej						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Institucje współpracujące	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła pomiaru wskaźnika
Objęcie wsparciem osób i rodzin doznających przemocy domowej	PCPR w Lubaczowie (OIK)	-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie - OPS z terenu powiatu lubaczowskiego -	-Środki własne samorządów -W ramach projektów konkursowych finansowanych	2024-2030 (od stycznia do końca grudnia każdego roku)	-Liczba osób doznających przemocy domowej objętych wsparciem	-Sprawozdania -Listy obecności -Ankieta ex-post

		(Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju) Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie -Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubaczowie	przez MRiPS oraz EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne		-Liczba rodzin doznających przemocy objętych wsparciem -Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A, C i D” -Liczba spraw prowadzonych grupy diagnostyczno-pomocowe w ramach procedury „Niebieskie Karty” -Liczba zakończonych spraw w ramach procedury „Niebieska Karta” Liczba powstałych grup diagnostyczno-pomocowych Liczba pracujących grup diagnostyczno-pomocowych	Formularze „Niebieska Karta-A, C i D”
Zapewnienie osobom i rodzinom doznającym przemocy skutecznego wsparcia w formie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego,	PCPR w Lubaczowie (OIK)	-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie - OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju)	-Środki własne samorządów -W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne	2024-2030 (od stycznia do końca grudnia każdego roku)	-Liczba osób objętych skuteczną pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego i zawodowego -Liczba rodzin objętych skuteczną pomocą w formie poradnictwa, psychologicznego, prawnego i socjalnego	-Sprawozdania -Listy obecności -Ankieta ex-post -Dok. zdjęciowa

		<p>Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju)</p> <p>-OPS z terenu powiatu lubaczowskiego</p> <p>-Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna</p> <p>Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie</p> <p>Szpital Powiatowy w Lubaczowie</p> <p>-Placówki oświatowe (szkoły itp.)</p> <p>-Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych</p>				
Zapewnienie schronienia wszystkim osobom dotkniętym przemocą domową wymagającym zapewnienia schronienia	PCPR w Lubaczowie (OIK)	<p>-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie</p> <p>- OPS z terenu powiatu lubaczowskiego - OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju)</p>	<p>-Środki własne samorządów</p> <p>-W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS</p> <p>-Środki z budżetu państwa</p> <p>-Inne środki zewnętrzne</p>	2024-2030 (od stycznia do końca grudnia każdego roku)	-Liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia	-Sprawozdania -Skierowania

		Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy Domowej w Korytnikach				
Przeprowadzenie skutecznych działań informacyjnych na temat wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej	PCPR w Lubaczowie (OIK)	-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie - OPS z terenu powiatu lubaczowskiego - OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju) Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie - Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem”, Stowarzyszenie Aktywizacji i Pomocy Osobom Różnymi Potrzebami Rozwojowymi „Roztoczańska Perspektywa”)	-Środki własne samorządów -W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne	2024-2030	Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych na temat wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej	-Sprawozdania -Strony internetowe
Współpraca z instytucjami	PCPR w Lubaczowie	-Starostwo Powiatowe	-Środki własne samorządów	2024-2030	-Liczba zrealizowanych	-Sprawozdania -Listy

i służbami zaangażowanymi w proces pomagania ofiarom przemocy domowej	(OIK)	w Lubaczowie -OPS z terenu powiatu lubaczowskiego, (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju), -Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubaczowie Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie -Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy Domowej w Korytnikach	-W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne		projektów przez instytucje i służby zaangażowane w proces pomagania ofiarom przemocy -Liczba osób uczestniczących w projektach	obecności -Ankieta ex-post
Rozszerzenie współpracy instytucji jednostek samorządowych działających w obszarze przemocy z organizacjami pozarządowymi w celu przeciwdziałania przemocy domowej	PCPR w Lubaczowie (OIK)	-Starostwo Powiatowe w Lubaczowie (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju)	-Środki własne samorządów -W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS, ROPS w Rzeszowie i EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne	2024-2030	-Liczba projektów realizowanych wspólnie przez instytucje jednostek samorządowych działających w obszarze przemocy domowej i organizacje pozarządowe w celu przeciwdziałania przemocy domowej. -Liczba osób	-Sprawozdania -Listy obecności -Ankieta ex-post

		<p>Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju),</p> <p>- Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem”, Stowarzyszenie Aktywizacji i Pomocy Osobom z Różnymi Potrzebami Rozwojowymi „Roztoczańska Perspektywa”)</p> <p>-Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie</p>			uczestniczących w projektach	
--	--	--	--	--	------------------------------	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19. Cel szczegółowy 4

Zwiększenie skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc domową						
Zadania realizowane w ramach celu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Instytucje współpracujące	Źródła finan.	Termin realizacji	Wskaźniki	Źródła pomiaru wskaźnika
-Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową	PCPR w Lubaczowie (OIK)	-OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach,	-Środki własne samorządów -W ramach projektów konkursowych finansowanych przez MRiPS oraz EFS -Środki z budżetu państwa -Inne środki zewnętrzne	2024-2030 (Od stycznia do lipca każdego roku)	Liczba zrealizowanych edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową -Liczba osób skierowanych przez zespoły interdyscyplinarne do udziału w programie -Liczba osób stosujących przemoc domową, która zgłosiła się do programu samodzielnie	-Sprawozdania Skierowania przez ZI -Kontrakty -Listy obecności -Ankieta ex-ante i ankieta ex-post -Dok. zdjęciowa -Zaświadczenia o zgłoszeniu się do programów i zaświadczenia o ich ukończeniu

		Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju), Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Lubaczowie -Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie			-Liczba osób stosujących przemoc domową, która ukończyła program	
-Realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową	PCPR w Lubaczowie (OIK)	-OPS z terenu powiatu lubaczowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszanowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleszycach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narolu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzikowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Horyńcu Zdroju) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Lubaczowie -Komenda Powiatowa Policji w Lubaczowie	-Środki własne samorządów -środki Wojewody Podkarpackiego o -Inne środki zewnętrzne	2024-2030 (od lipca do końca grudnia każdego roku)	Liczba zrealizowanych edycji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową -Liczba osób skierowanych przez zespoły interdyscyplinarne, do udziału w programie -Liczba osób stosujących przemoc domową, która zgłosiła się do programu samodzielnie -Liczba osób stosujących przemoc domową, która ukończyła program	-Sprawozdania Skierowania -Kontrakty -Listy obecności -Ankieta ex-ante i ankieta ex-post -Dok. zdjęciowa -Zaświadczenia o zgłoszeniu się do programów i zaświadczenia o ich ukończeniu

Źródło: Opracowanie własne

2. Zadania Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 ma przyczynić się do ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej na terenie powiatu lubaczowskiego. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc domową oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

3. Realizatorzy Programu

Za realizację oraz koordynację działań objętych Programem odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie (w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie).

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Lubaczowskim realizowany będzie w planie siedmioletnim.

Zadania przewidziane do wykonania w ramach Programu realizowane będą przy współpracy z innymi organami administracji publicznej działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023r., poz. 571)

Inni partnerzy zewnętrzni w realizacji Programu to m.in:

- 1) Starostwo Powiatowe w Lubaczowie;
- 2) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubaczowie
- 3) OPS z terenu powiatu lubaczowskiego;
- 4) Policja;
- 5) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Lubaczowie;
- 6) Prokuratura;
- 7) Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej w Korytnikach
- 8) placówki oświatowe (szkoły);
- 9) organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny;
- 10) zakłady opieki zdrowotnej;
- 11) gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych;

4. Zakładane rezultaty Programu

Programu zakłada osiągnięcie następujących rezultatów:

- 1) pogłębianie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem;
- 2) zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej;
- 3) podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy domowej;

- 4) zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej;
- 5) zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla ofiar przemocy domowej;
- 6) edukację osób stosujących przemoc domową;
- 7) zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy domowej;
- 8) zwiększenie liczby projektów realizowanych wspólnie przez instytucje jednostek samorządowych, działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i organizacji pozarządowych w celu przeciwdziałania przemocy domowej.

5. Adresaci Programu.

Cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy domowej jak i ochronie ofiar przemocy domowej. Kierowany jest on zarówno do osób doznających przemocy jak i osób stosujących przemoc domową, jak również osób zajmujących się profesjonalnie udzielaniem pomocy osobom uwikłanym w przemoc.

Program skierowany jest przede wszystkim do:

- 1) osób doznających przemocy domowej tj. dzieci, osób dorosłych, również żyjących w związkach nieformalnych, osób starszych czy niepełnosprawnych;
- 2) osób stosujących przemoc;
- 3) świadków przemocy;
- 4) pracowników instytucji i służb zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia dla osób uwikłanym w przemoc;
- 5) organizacji pozarządowych;
- 6) społeczności lokalnej.

6. Finansowanie Programu

Źródło finansowania zadań wynikających z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2030 stanowiąc będą środki finansowe pochodzące z różnych źródeł tj.:

- 1) budżetu samorządu powiatowego;
- 2) budżetu państwa;
- 3) zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej;
- 4) innych środków zewnętrznych.

7. Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość Programu.

Ocena jakości realizowanych w ramach Programu działań będzie odbywała się w oparciu o prowadzony monitoring i sprawozdawczość.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie (w tym OIK) jako koordynator Programu odpowiedzialne za jego monitorowanie, raz na rok będzie dokonywało analizy

jakościowej (ankiety) i ilościowej (sprawozdania) realizacji Programu w oparciu o dane przekazane przez OPS i Policję.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie poprzez sprawozdawczość dokonywaną w oparciu o wskaźniki działań, która w szczególności dotyczy będzie:

- 1) instytucji pomagających osobom dotkniętym przemocą domową;
- 2) form udzielanej pomocy takim osobom;
- 3) form działań kierowanych do osób stosujących przemoc domową.

Program podlegał będzie ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej ex-post: ocena procesu realizacji i/lub efektów Programu, dokonana na podstawie analizy ilościowej i jakościowej założeń i faktycznie osiągniętych wyników, ocena efektów działań i ich stopnia zgodności z założonymi celami, rezultatami, oddziaływaniem, identyfikacja nieprzewidzianych skutków działań i wskazanie kierunków rozwoju. Do ewaluacji Programu zostaną wykorzystane metody: ankieta ex-post, obserwacja, analiza dokumentów (sprawozdań, protokołów, zaświadczeń, list obecności itp.)

Dane statystyczne będą opracowywane przez jednostki samorządu terytorialnego tj. gminne i powiatowe. Następnie za pośrednictwem systemów informatycznych lub Poczty Polskiej przekazane zostaną do PCPR w Lubaczowie. Opracowanie sprawozdań przez samorządy lokalne nastąpi nie później niż do 31 stycznia następnego roku. Posłużą one jako składowa do opracowania corocznego sprawozdania z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2030.

Monitoring realizacji założeń Programu odbywać się będzie w sposób ciągły podczas trwania całego Programu.

Ewaluacja będzie przeprowadzana do końca marca, po zakończeniu każdego roku realizacji Programu. Po zakończeniu całego Programu zostanie przeprowadzona ewaluacja końcowa całego Programu. Ewaluacja prowadzona będzie w celu poprawy jakości realizowanego Programu.

Ocena realizacji Programu w postaci sprawozdania będzie przedstawiana Radzie Powiatu w Lubaczowie przy rocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Lubaczowie (w tym działającym przy nim OIK), w okresie od stycznia do kwietnia każdego roku. Podmiotem odpowiedzialnym za sprawozdawczość będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie (OIK).

Program ma charakter otwarty zarówno w zakresie merytorycznym, jak i czasowym, i w każdym czasie –jeśli zajdzie taka potrzeba -może być uzupełniany i zmieniany. Na podstawie wysuniętych wniosków z monitoringu oraz ewaluacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 będą dokonywane ewentualne korekty założeń Programu lub wyznaczenie nowych celów i zadań w zależności od potrzeb.

Zakończenie

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025. Istotnym jego elementem jest koordynacja działań podejmowanych przez powiat na rzecz osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, bowiem dotychczasowe działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielanej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielenie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc domową, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym jak i stosującym przemoc domową.

Zakładając, że realizacja niniejszego Programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy domowej i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy domowej, ograniczenia zjawiska przemocy domowej i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin w powiecie lubaczowskim.

Spis tabel:

Tabela 1. Działania podjęte Policją w latach 2020-2022 z powodu przemocy domowej.....	18
Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy.....	20
Tabela 3. Liczba wydanych nakazów i zakazów przez Policję w związku z przemocą domową.....	20
Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Miejskiej Lubaczów w latach 2020-2022.....	22
Tabela 5. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Wiejskiej Lubaczów latach 2020-2022.....	22
Tabela 6. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Miejsko - Wiejskiej Narol w latach 2020-2022.....	23
Tabela 7. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Miejsko - Wiejskiej Cieszanów w latach 2020-2022.....	23
Tabela 8. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem w Gminie Miejsko - Wiejskiej Oleszyce w latach 2020-2022.....	23
Tabela 9. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Stary Dzików w latach 2020-2022.....	24
Tabela 10. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Horyniec-Zdrój w latach 2020-2022.....	24
Tabela 11. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w Gminie Wielkie Oczy w latach 2020-2022.....	25
Tabela 12. Dane zbiorcze z OPS. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w latach 2020-2022.....	25
Tabela 13. Liczba wypełnionych przez OPS formularzy ogółem „Niebieska Karta – A” w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022.....	26
Tabela 14. Liczba utworzonych i pracujących grup roboczych w związku z przemocą domową w OPS-ach w latach 2020-2022.....	27
Tabela 15. Liczba osób korzystających ze wsparcia OIK w Lubaczowie, w tym ofiary przemocy domowej w latach 2020-2022.....	29
Tabela 16. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lubaczowie w latach 2020-2023.....	30
Tabela 17. Cel szczegółowy 1.....	38
Tabela 18. Cel szczegółowy 2.....	40
Tabela 19. Cel szczegółowy 3.....	41
Tabela 20. Cel szczegółowy 4.....	46

Spis wykresów:

Wykres 1. Działania podjęte przez Policję w latach 2020-2022 z powodu przemocy domowej.....	19
Wykres 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy.....	20
Wykres 3. Liczba wydanych nakazów i zakazów przez Policję w związku z przemocą domową.....	21
Wykres 4. Dane zbiorcze z OPS. Liczba osób dotkniętych przemocą z podziałem na płeć w latach 2020-2022.....	26

Wykres 5. Liczba wypełnionych przez OPS formularzy ogółem „Niebieska Karta - A” w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022.....	27
Wykres.6 Liczba utworzonych i pracujących grup roboczych w związku z przemocą domową w OPS-ach w latach 2020-2022	
Wykres 7. Liczba osób korzystających ze wsparcia OIK w Lubaczowie, w tym ofiary przemocy domowej w latach 2020-2022.....	29
Wykres 8. Realizacja programu korekcyjno - edukacyjnego przez OIK w Lubaczowie w latach 2020-2023.....	30

Bibliografia:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.
2. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (t. j .Dz. U. z 2021. poz 1249, z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870.
4. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z 2023 r. poz. 1163)
5. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1166)
6. Jaszczak – Kuźmińska D., Michalska D. Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu. Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA. Warszawa 2010.
7. Rodzaje przemocy: www.niebieska.pl.
8. Fazy przemocy w rodzinie: www.niebieska.pl.
9. Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka: www.yadda.icm.edu.pl.
10. Przeciwdziałanie przemocy: www.parpa.pl.